

Põhikool, eesti keel

2011	Alates 2023
<p>Valdkonnapädevus</p> <p>1.1. Keele- ja kirjanduspädevus</p> <p>Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, see tähendab suutlikkust mõista eakohaseid ilukirjandustekste ja nende osatähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos ning tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku ja iseenda identiteedi alust; keeleteadlikkus ja oskus end vastavalt suhtlussituatsioonile ja keelekasutuseesmärkidele nii suuliselt kui ka kirjalikult väljendada; arusaamine, et lugemine teeb vaimselt rikkamaks.</p> <p>Keele ja kirjanduse õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtustab keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit; 2) teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana; 3) omandab põhiteadmised keelest ja saavutab õigekirjaoskuse; 4) väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris välja kujunenud keelekasutustavasid; 5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel; 6) kasutab asjakohaselt erinevaid suhtluskanaleid ning suudab leida, kriitiliselt hinnata ja kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet; 7) väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahva pärimuskultuuri ja traditsioone kui ka kultuurilist mitmekesisust; 8) tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab selle kunstilisi väärtusi; 9) loeb eakohast väärtkirjandust, kujundades kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastades mõtte- ja tundemaailma; 10) suudab kujundada ja väljendada isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust; 	<p>Valdkonnapädevus</p> <p>Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.</p> <p>Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust; 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana; 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit; 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu; 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

<p>11) oskab õppida, hangib teavet eri allikatest, kasutab sõna- ja käsiraamatuid.</p>	
<p>Õppeaine kirjeldus</p> <p>Eesti keele oskus on nii õppekavas sätestatu omandamise alus kui ka õppekava eesmärk. Põhikoolis omandavad õpilased teadmisi ja oskusi, mis võimaldavad neil toime tulla eakohaste suuliste ja kirjalike tekstidega.</p> <p>Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ning kriitiliselt isiklikus, avalikus, õppe- ja tööelus. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante ja eriliigilisi tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega.</p> <p>1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, arendades eri liiki tekstide kaudu sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamise oskust.</p> <p>Põhikoolis tuleb teadlikult omandada kirjalik keel ja tänapäeva eesti kirjakeel. Eesti keele õpi-eesmärgi taotletakse mitme õppevaldkonna kaudu.</p> <p>I kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi kolmes õppevaldkonnas: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ja suutlikkust end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.</p> <p>II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning õigekeelsus ja keelehoole.</p> <p>Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning internetikeskkonnas kahekesi või mitmekesi suhelda, tekste kokku võtta ja vahendada.</p>	<p>Õppeaine kirjeldus</p> <p>Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja lodusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.</p> <p>Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.</p> <p>1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.</p> <p>I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.</p> <p>Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.</p>

Teksti vastuvõtu õpetuses kujundatakse oskust tekste valida ja leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustatakse kuulamis- ja lugemisstrateegiaid ning süvendatakse võimet teksti paremini mõista ning tekstile reageerida.

Tekstiloomet õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehooldet õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest. Õpilastes arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest, omandatakse teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkuse ning kirjavara mitmekülgse kohta.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumusi, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomet ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloomet õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripäradest. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

	<p>Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevalikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmise ja taasesitamine.</p>
<p>Õppe- ja kasvatusesmärgid 3. klassi lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele, kasutades kõnes ja kirjas sobivaid lühivastuseid ning terviklauseid; 2) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga; 3) oskab sihipäraselt vaadelda ja nähtut kirjeldada ning märkab erinevusi ja sarnasusi; 4) kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda; 5) jutustab endast ja lähiümbruses toimunut; 6) kuulab mõtestatult eakohast teksti; 7) loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt ja õigesti ning saab sellest aru, mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti; 8) loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust; 9) kirjutab õpitud keelendite piires õigesti; 10) jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava abil; 11) töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel. 	<p>Kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud I kooliaste Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) väärtustab eesti keelt; 3) omandab eesti keele lugemistehnika; 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest; 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades; 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; 8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu; 9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.
<p>6. klassi lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb õpitud tekstiliike ning nende kasutamise võimalusi; 2) oskab teha kuuldut ja loetust kokkuvõtet nii suuliselt kui ka kirjalikult; 3) oskab koostada õppetöök ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada; 4) tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe ja esineb suuliselt; 	<p>II kooliaste Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit; 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara; 5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest; 6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;

<p>5) suhtleb eesmärgipäraselt ja valib kontekstile vastava suhtluskanali, kuulab eesmärgistatult;</p> <p>6) tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;</p> <p>7) oskab kasutada ÕSi ja interaktiivseid õigekeelsusallikaid.</p>	<p>7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;</p> <p>8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;</p> <p>9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;</p> <p>10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.</p>
<p>9. klassi lõpetaja:</p> <p>1) tuleb toime eesti kirjakeelega tavasuhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides;</p> <p>2) suhtleb eesmärgipäraselt ja valib sobiva suhtluskanali, väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ning selgelt;</p> <p>3) järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;</p> <p>4) kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning avaldab arvamust, vahendab loetut ja kuuldu suuliselt ning kirjalikult;</p> <p>5) tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks valmistuda;</p> <p>6) koostab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt;</p> <p>7) avaldab arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt;</p> <p>8) mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;</p> <p>9) hindab meediat ja internetist leitud asjakohast teavet kriitiliselt ning kasutab seda sihipäraselt;</p> <p>10) kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi internetiallikatest.</p>	<p>III kooliaste</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;</p> <p>2) väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit.</p> <p>3) on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult;</p> <p>4) loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;</p> <p>5) kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;</p> <p>6) analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;</p> <p>7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;</p> <p>8) kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;</p> <p>9) väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;</p> <p>10) omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.</p>
<p>Suuline keelekasutus</p> <p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ja lühivastuseid;</p> <p>2) annab küsimustele toetudes arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu;</p> <p>3) avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta, märkab erinevusi ja sarnasusi ning kirjeldab neid;</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>I kooliaste</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;</p> <p>2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;</p> <p>3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;</p> <p>4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;</p> <p>5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;</p>

- 4) **leiab** väljendumiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
- 5) **oskab** suhtlusolukordades küsida, paluda, selgitada, keelduda, vabandust paluda, tänada;
- 6) **mõtleb** loole alguse ja lõpu;
- 7) **esitab** peast luuletuse või lühiteksti.

Lugemine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) **loeb** nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes;
- 2) **loeb** õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- 3) **töötab** tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- 4) **vastab** suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- 5) **eristab** kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ja keeldu;
- 6) **tunneb ära** jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
- 7) **mõistab** tabeleid, diagramme, skeeme ja tingmärke;
- 8) **on lugenud** läbi vähemalt 10 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatutest;
- 9) **teab nimetada** mõnd lastekirjanikku.

Kirjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) **kasutab** kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning **kirjutab** loetava käekirjaga;
- 2) **kirjutab** tahvlilt ja õpikust õigesti maha, **paigutab** teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- 3) **eristab** häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset;
- 4) **eristab** lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid;
- 5) **märgib** kirjas õigesti häälikuid ja kaashäälikuühendit, käänd- ja pöörd sõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;
- 6) **kirjutab** õigesti asesõnu;
- 7) **kirjutab** õige sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse;
- 8) **kirjutab** suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- 9) **piiritleb** lause ja **pane** sellele sobiva lõpumärgi;

- 6) **sooritab** kirja eelharjutusi, **arvestab** etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
- 7) **tunneb** joonis- ja kirjatähti, **kasutab** õigeid tähekujusid, **kirjutab** loetava käekirjaga;
- 8) **loeb** ja **eristab** eri liiki tekste, **analüüsib** teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 9) **sõnastab** teksti kohta küsimusi ja **esitab** vastuväiteid, **teeb** teksti põhjal märkmeid, **võrdleb** tekste omavahel;
- 10) **jutustab** kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral **kasutab** juhendi abi;
- 11) **kirjutab** mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 12) **kirjutab** õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, **vormistab** kirjaliku töö korrektselt;
- 13) **vormistab** lihtsama kirjaliku töö arvutis, **järgib** õpitud keelereegleid;
- 14) **valib** ja **loeb** sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, **kasutab** raamatukogude infosüsteemi;
- 15) **kujundab** lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, **jagab** lugemiskogemusi;
- 16) **rikastab** lugemise kaudu oma sõnavara, **kasutab** sõnaraamatuid ja **leiab** sõnaartiklist vajalikku teavet.

<p>10) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise põhjal (30–40 sõna);</p> <p>11) koostab kutse, õnnitluse, teate ning kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ja teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava abil;</p> <p>12) teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses.</p>	
<p>Õpitulemused Suuline ja kirjalik suhtlus Õpitulemused Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida; 1) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust; 2) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; 3) oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda; 4) oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet. <p>Teksti vastuvõtt Õpitulemused Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; 2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 3) võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; 4) kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid. <p>Tekstiloomed Õpitulemused Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) koostab ning peab lühikese ettekande; 3) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; 4) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult; 	<p>II kooliaste Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali; 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse; 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; 4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti; 5) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses. <p>Teksti vastuvõtt Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest; 2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi; 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe; 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest. <p>Tekstiloomed Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste; 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis. <p>Keeleteadlikkus</p>

<p>5) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;</p> <p>6) avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;</p> <p>7) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju;</p> <p>8) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;</p> <p>9) kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid.</p> <p>Õigekeelsus ja keelehoole Õpitulemused Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;2) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid, ja lihtsamaid liitlauseid;3) oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks;4) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates.	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid;2) eristab keelevariante, sh murdeid, sotsiolekte, toob näiteid nende kasutusest;3) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörd sõna vorme;4) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;5) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;6) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;7) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus Õpitulemused Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse;2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;3) oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta;4) oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada;5) oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides;6) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi.	<p>III kooliaste Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte;4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides;5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid;7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. <p>Teksti vastuvõtt Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) iseloostab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;

Teksti vastuvõtt

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) **tunneb** peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- 2) **loeb** ja **kuulab** sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- 3) **teab**, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist;
- 4) **suudab** kasutatud keelevahendite kohta järeldusi teha ning **märkab** kujundlikkust mõjutusvahendina;
- 5) **seostab** omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
- 6) **oskab** tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; **suudab** teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid **esitada**, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada;
- 7) **kasutab** omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, seoste loomisel ning tekstile reageerides.

Tekstiloome

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) **leiab** tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, **valib** kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis;
- 2) **tunneb** kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise etappe;
- 3) **oskab** suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- 4) **oskab** eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste (referaat, kirjand, kommentaar, aramusavaldu, elulugu, avaldu, seletuskiri) korrektselt vormistada ning suuliselt esitada;
- 5) **seostab** oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuuldu ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;
- 6) **põhjendab** ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;

- 2) **loeb** ja **kuulab** sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- 3) **teab**, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;
- 4) **teeb järeldusi** kasutatud keelevahendite kohta ning **märkab** kujundlikkust mõjutusvahendina;
- 5) **hindab kriitiliselt** sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
- 6) **võtab kokku** ja **konspekteerib** tekste, **teeb** teksti põhjal **märkmeid**, **võrdleb** tekste omavahel, osutab arusaamatule;
- 7) **sõnastab** teksti kohta **küsimusi** ja **esitab vastuväiteid**, **avaldab arvamust**, **kommenteerib**, **tõlgendab** ning **seostab** oma kogemuste ja mõtetega;
- 8) **kasutab** omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel ning seoste loomisel.

Tekstiloome

Õpilane:

- 1) **leiab** tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, **valib** kriitiliselt teabeallikaid ning **osundab** neid sobivas vormis;
- 2) **kirjutab** ja **valmistub** esinemiseks etappide kaupa;
- 3) **ehitab** teksti üles vastuvõtjat arvestades, **järjestab** ja **seostab** info loogiliselt ning **valdab** peamisi tekstisidususvõtteid;
- 4) **esineb** suuliselt (**tervitab**, **võtab sõna**, **koostab** ning **peab lühikese ettekande** ja **kõne**);
- 5) **kirjutab** eesmärgipäraselt ja olukohaselt, **vormistab** korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühiuurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, aramuslugu; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldu, seletuskiri);
- 6) **seostab** oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, **vahendab kuuldu** ja **loetud** tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;
- 7) **kirjutab** suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, **arvestab** teksti vastuvõtjat, **järgib** õigekirjanorme, **kasutab** mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;
- 8) **kasutab** kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja **teeb** saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid.

Keeleteadlikkus

Õpilane:

- 1) **väärtustab** eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, **kirjeldab** ja **mõistab** eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal, **suhestab** keeli teadlikult;
- 2) **suhtub** mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner;

- 7) **oskab** kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekstes luues kui ka seostades

Õigekeelsus ja keelehoole

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) **väärtustab** eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest ning **tajub** eesti keele eripära, **suhestab** keeli teadlikult, **tajub** nende erinevusi;
- 2) **järgib** eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
- 3) **tuleb** eesti kirjakeelega **toime** tavasuhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides;
- 4) **teab** eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni, tunneb keelendite stiiliväärtust, **kasutab** ja **mõistab** tekstis keelendeid;
- 5) **teab** õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni, kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust;
- 6) **teab** suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning **eristab** kirjakeelt kõnekeelest;
- 7) **teab** eesti kirjakeele arengu etappe ja eesti keele murdeid.

- 3) **järgib** eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, **kasutab** õigekirjakorrektorit;
- 4) **kasutab** eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;
- 5) **kirjeldab** eesti keele häälikusüsteemi, **eristab** sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;
- 6) **tunneb** peamisi lausetarindeid ja **varieerib** neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh **kasutab** liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet;
- 7) **kasutab** ja **mõistab** tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, **tunneb** eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;
- 8) **kirjeldab** õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära;
- 9) **kasutab** teadlikult mitmesuguseid **keeleallikaid**, **tunneb** sõnaartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, **leiab teavet** õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.